

Закон України "Про космічну діяльність"

Цей Закон визначає загальні правові засади здійснення космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами.

Положення цього Закону поширюються на всі види діяльності, пов'язаної з дослідженням і використанням космічного простору.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів і понять

У цьому Законі наведені нижче терміни та поняття вживаються у такому значенні:

космічна діяльність - наукові космічні дослідження, створення та застосування космічної техніки, використання космічного простору;

об'єкти космічної діяльності (космічна техніка) - матеріальні предмети штучного походження, що проектуються, виготовляються та експлуатуються як у космічному просторі (космічний сегмент,

космічна інфраструктура), так і на поверхні Землі (наземний сегмент, наземна інфраструктура) з метою дослідження та використання космічного простору;

суб'єкти космічної діяльності - підприємства, установи та організації, в тому числі міжнародні та іноземні, які здійснюють космічну діяльність;

космічні технології та послуги - результати наукових розробок, методи, засоби та послуги, необхідні для здійснення космічної діяльності та для отримання і використання результатів цієї діяльності;

інцидент - пов'язана з космічною діяльністю подія, що призвела до створення загрози життю та здоров'ю людей, а також до пошкодження або знищення майна громадян, підприємств, установ та організацій чи заподіяння шкоди довкіллю;

надзвичайна подія - пов'язана з космічною діяльністю подія, що призвела до загибелі людей або заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень, а також до знищення майна громадян, підприємств, установ та організацій чи заподіяння значної шкоди довкіллю;

правила космічної діяльності - спеціальні правила, технічні норми, стандарти, що регламентують космічну діяльність та її безпеку;

персонал об'єктів космічної діяльності - працівники підприємств, установ та організацій, які беруть участь у виготовленні, випробуванні, експлуатації об'єктів космічної діяльності та ліквідації наслідків інцидентів і надзвичайних подій, а також фахівці підприємств, установ, організацій та особовий склад військових частин, залучені до виконання цієї роботи;

сертифікат відповідності - документ, який посвідчує відповідність об'єкта космічної діяльності вимогам експлуатаційної придатності космічної техніки, регламентованим нормативними документами, чинними в Україні;

унікальні об'єкти космічної діяльності - складні науково-технічні комплекси та системи, випробувальна та спеціальна апаратура, з унікальними параметрами, що використовуються для реалізації Загальнодержавної (Національної) космічної програми України, які за своїми експлуатаційними характеристиками не мають аналогів у світі або відповідають світовому рівню аналогічної техніки (засоби керування та контролю за космічними апаратами;

засоби приймання та оброблення службової та наукової інформації;

експериментальна та науково-технологічна база для виготовлення та випробувань космічної техніки з моделюванням факторів космічного простору; наземні засоби контролю за космічними об'єктами штучного та неземного походження; наземний сегмент засобів моніторингу земної поверхні, систем попередження техногенних та природних катастроф;

наземні засоби космічних телекомунікацій). (Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)

Стаття 2. Законодавство про космічну діяльність в Україні

Відносини у сфері космічної діяльності регулюються цим Законом та іншими актами законодавства України, що приймаються відповідно до нього.

Стаття 3. Мета космічної діяльності

Космічна діяльність має на меті:

- сприяння соціально-економічному та науковому прогресу держави, зростанню добробуту громадян;
- участь у розв'язанні загальних проблем людства;
- розвиток космічної науки і техніки, космічних послуг та технологій, які обумовлюють стабільний розвиток національної економіки;
- створення потужного експортного потенціалу космічної галузі;
- забезпечення доступу в космос, здійснення наукових досліджень Землі та космічного простору;
- створення та підтримка космічними засобами сучасного інформаційного простору держави;
- забезпечення довгострокових інтересів держави у сфері національної безпеки та обороноздатності;
- сприяння вдосконаленню освіти;
- участь у контролі за виконанням угод, учасницею яких є Україна, що стосуються міжнародної безпеки.

Стаття 4. Засади космічної діяльності

Основними засадами космічної діяльності в Україні є:

- державне регулювання;
- державна підтримка комерціалізації космічної діяльності та залучення інвестицій в космічну галузь України; (Статтю 4 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)
- еволюційність розвитку і послідовність реформування державної політики у галузі дослідження та використання космічного простору;
- ефективне використання науково-технічного потенціалу України, можливостей, які надає космічна діяльність, в інтересах національної економіки, науки, безпеки держави і в комерційних цілях;
- сприяння міжнародному співробітництву, збереження та розвиток існуючих міжнародних зв'язків у космічній галузі з урахуванням національних інтересів.

Розділ II

ОРГАНІЗАЦІЯ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 5. Державне регулювання та управління у сфері космічної діяльності

Державне регулювання та управління у сфері космічної діяльності в Україні здійснюється шляхом:

- законодавчого встановлення основних принципів, норм і правил космічної діяльності;
- розробки концептуальних основ державної політики у галузі дослідження і використання космічного простору в мирних цілях та в інтересах безпеки держави;
- формування Загальнодержавної (Національної) космічної програми України;
- планування та фінансування космічної діяльності за рахунок коштів Державного бюджету України, а також сприяння залученню інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством України;

цільової підготовки кадрів за рахунок Державного бюджету України;
запровадження ліцензійного (дозвільного) порядку на таку діяльність, а також інших правил та обмежень згідно з чинним законодавством.

Спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі космічної діяльності, є Національне космічне агентство України.

Стаття 6. Компетенція Національного космічного агентства України

Національне космічне агентство України в межах своєї компетенції:

розробляє концептуальні основи державної політики у галузі

дослідження і використання космічного простору в мирних цілях та в інтересах безпеки держави;

забезпечує організацію космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами;

розробляє разом з міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та Національною академією наук України Загальнодержавну (Національну) космічну програму України та забезпечує її виконання;

здійснює керівництво у сфері управління та координації діяльності підприємств, установ та організацій космічної та суміжних галузей;

є державним генеральним замовником науково-дослідних робіт з дослідження і використання космічного простору, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт з проектування, виготовлення та випробування космічної техніки, у тому числі міжнародних космічних проектів;

забезпечує разом з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України експлуатацію, підтримку та вдосконалення об'єктів космічної діяльності;

здійснює ліцензування космічної діяльності в Україні та ліцензування цієї діяльності під юрисдикцією України поза її межами;

організовує розроблення та функціонування Системи сертифікації космічної техніки України (УкрСС КТ);

забезпечує суб'єкти космічної діяльності в Україні необхідною нормативною документацією;

здійснює реєстрацію космічної техніки;

веде Державний реєстр унікальних об'єктів космічної діяльності, здійснює державний нагляд за їх станом і використанням, вживає заходів для їх підтримки; *(Статтю 6 доповнено абзацом дванадцятим згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)*

здійснює координацію та контроль зовнішньоекономічної діяльності в космічній галузі України на відповідність законодавству та міжнародним договорам України; *(Статтю 6 доповнено абзацом тринадцятим згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)*

надає підтримку в підготовці та реалізації міжнародних проектів у сфері дослідження та використання космічного простору; *(Статтю 6 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)*

організовує співробітництво України з іншими державами та міжнародними організаціями у космічній галузі, а також забезпечує збереження і розвиток існуючих міжнародних зв'язків у сфері космічної діяльності;

вживає заходів, спрямованих на вдосконалення зовнішньоекономічних відносин України з іншими державами в галузі космічної діяльності;

бере участь у підготовці міжнародних договорів України;

здійснює інші функції у сфері космічної діяльності відповідно до чинного законодавства.

Стаття 7. Загальнодержавна (Національна) космічна програма України

Космічна діяльність в Україні здійснюється на основі Загальнодержавної (Національної) космічної програми України, яка розробляється на п'ять років і затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Формування Загальнодержавної (Національної) космічної програми України здійснює Національне космічне агентство України разом із відповідними центральними органами виконавчої влади та Національною академією наук України виходячи із мети та основних засад космічної діяльності в Україні.

На основі Загальнодержавної (Національної) космічної програми України здійснюється:

визначення потреб у космічній техніці цивільного, оборонного та подвійного призначення, а також укладання контрактів згідно з чинним законодавством на проведення науково-дослідних робіт (далі - замовлення на космічну техніку) і виробництво космічної техніки на поточний рік, що затверджуються Кабінетом Міністрів України;

виділення коштів з Державного бюджету України для фінансування космічної діяльності за державними замовленнями;

підготовка кадрів за рахунок коштів Державного бюджету України і вжиття заходів щодо соціального захисту персоналу об'єктів космічної діяльності;

забезпечення підтримки та вдосконалення об'єктів космічної діяльності наземної інфраструктури, а також необхідного рівня безпеки космічної діяльності;

забезпечення міжнародного співробітництва в космічній сфері, у тому числі участі України в міжнародних космічних проектах.

Стаття 8. Правила космічної діяльності в Україні

До правил космічної діяльності в Україні належать норми експлуатаційної придатності об'єктів космічної діяльності, стандарти та нормативні документи, якими регулюється порядок:

ліцензування космічної діяльності;

сертифікації та реєстрації об'єктів космічної діяльності;

організації, виконання та забезпечення космічних запусків і польотів;

нагляду і контролю за безпекою космічних запусків і польотів та експлуатації космічної техніки;

охорони довкілля в процесі космічної діяльності;

проведення пошукових, аварійно-рятувальних робіт у космічній галузі;

проведення службового розслідування інцидентів та надзвичайних подій;

будівництва, експлуатації, утримання та ремонту споруд і обладнання об'єктів наземної інфраструктури;

навчання персоналу об'єктів космічної діяльності;

реалізації заходів щодо захисту космічної діяльності від незаконного втручання в цю діяльність.

До правил космічної діяльності належать також інші нормативні акти, що регламентують діяльність у космічній галузі та її безпеку, а також дотримання вимог щодо охорони прав інтелектуальної власності, державної, військової та комерційної таємниці.

Правила космічної діяльності встановлюються відповідними державними органами України згідно з їхньою компетенцією та є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами космічної діяльності.

Стаття 9. Заборона та обмеження у космічній діяльності

При здійсненні космічної діяльності в Україні забороняються:

виведення на орбіту чи розміщення в космосі будь-яким чином ядерної зброї та всіх інших видів зброї масового знищення чи випробування такої зброї;

використання космічної техніки як засобу впливу на довкілля для воєнних чи інших небезпечних для людства цілей;
використання Місяця та інших небесних тіл для воєнних цілей;
створення безпосередньої загрози життю та здоров'ю людей, заподіяння шкоди довкіллю;
порушення міжнародних норм та стандартів щодо забруднення космічного простору;
інші дії, пов'язані з космічною діяльністю, які не допускаються міжнародним правом.
Космічна діяльність у межах окремого проекту, що призвела до людських жертв, значних матеріальних збитків або завдала значної шкоди довкіллю, може бути обмежена або заборонена відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 10. Ліцензування космічної діяльності

Будь-які суб'єкти космічної діяльності, які здійснюють або мають наміри здійснювати цю діяльність в Україні або під юрисдикцією України поза її межами, повинні одержати в Національному космічному агентстві України ліцензію на право здійснення цієї діяльності.

Перелік видів космічної діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлюється законодавством України.

Порядок здійснення ліцензування космічної діяльності в Україні встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 11. Фінансування космічної діяльності

Фінансування космічної діяльності з науковою та господарською метою у тих випадках, коли замовником робіт є держава, здійснюється на підставі Загальнодержавної (Національної) космічної програми України і передбачається в Державному бюджеті України окремим рядком.

Фінансування космічної діяльності в цілях оборони та безпеки України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в частині витрат на оборону.

Фінансування здійснюється через державних замовників робіт по створенню і використанню космічної техніки та розподіляється між виконавцями відповідно до державного контракту.

Витрати на здійснення міжнародної космічної діяльності (у тому числі фінансування участі України в міжнародних космічних форумах, представництва в міжнародних організаціях тощо) та витрати на фінансування заходів щодо утримання і збереження унікальних об'єктів космічної діяльності, які включено до Державного реєстру унікальних об'єктів космічної діяльності, передбачаються в Державному бюджеті України окремими рядками. *(Статтю 11 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)*

Іноземні кредити та інвестиції у космічну діяльність, пов'язану з виконанням Загальнодержавної (Національної) космічної програми України, гарантуються державою відповідно до чинного законодавства України.

Розділ III

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОБ'ЄКТІВ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 12. Сертифікація об'єктів космічної діяльності

Будь-який об'єкт космічної діяльності в Україні підлягає сертифікації на відповідність вимогам експлуатаційної придатності, встановленим чинними в Україні нормативними документами, з оформленням сертифіката відповідності.

Порядок сертифікації космічної техніки в Україні визначається Системою сертифікації космічної техніки України, яка діє у межах Державної системи сертифікації (УкрСЕПРО).

Порядок випробування та сертифікації імпортованого об'єкта космічної діяльності або об'єкта космічної діяльності, що експортується з України, а також оформлення відповідних сертифікаційних документів встановлюється Правилами сертифікації космічної техніки в Україні, які затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 13. Реєстрація об'єктів космічної діяльності

Об'єкти космічної діяльності підлягають обов'язковій державній реєстрації в Державному реєстрі об'єктів космічної діяльності України згідно з Правилами реєстрації об'єктів космічної діяльності в Україні, які затверджує Кабінет Міністрів України. Якщо об'єкт космічної діяльності створюється спільно з юридичними особами інших держав чи міжнародними організаціями, то питання його реєстрації вирішується згідно з укладеними міжнародними договорами (контрактами).

На об'єкт космічної діяльності, внесений до Державного реєстру об'єктів космічної діяльності України, видається реєстраційне посвідчення.

Після внесення об'єкта космічної діяльності до Державного реєстру об'єктів космічної діяльності України всі записи щодо цього об'єкта, зроблені раніше у реєстрах об'єктів космічної діяльності інших держав, не визнаються Україною.

Внесення об'єкта космічної діяльності до реєстру об'єктів космічної діяльності іншої держави, якщо цей об'єкт не вилучено з Державного реєстру об'єктів космічної діяльності України, не визнається Україною.

З метою забезпечення функціонування, збереження та подальшого розвитку унікальних об'єктів космічної діяльності запроваджується Державний реєстр унікальних об'єктів космічної діяльності, а також встановлюється державний нагляд за їх станом, використанням та здійснюються відповідні заходи підтримки цільового фінансування цих об'єктів згідно з порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України. *(Статтю 13 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1559-III від 16.03.2000)*

Стаття 14. Вилучення об'єктів космічної діяльності з Державного реєстру

Об'єкт космічної діяльності вилучається з Державного реєстру об'єктів космічної діяльності України Національним космічним агентством України у разі:

зняття його з експлуатації;

фізичного знищення (загибелі);

передачі у встановленому порядку іншій державі, міжнародному або іноземному підприємству, установі чи організації.

У разі вилучення об'єкта космічної діяльності з Державного реєстру об'єктів космічної діяльності України реєстраційне посвідчення втрачає чинність.

Стаття 15. Допуск, обмеження та заборона експлуатації об'єктів космічної діяльності

Об'єкт космічної діяльності допускається до експлуатації, якщо він має сертифікат відповідності та його зареєстровано у Державному реєстрі об'єктів космічної діяльності України.

Національне космічне агентство України може обмежити або заборонити експлуатацію об'єктів космічної діяльності у разі:

прострочення або відсутності сертифіката відповідності;

експлуатації об'єкта космічної діяльності з порушенням чинного законодавства України;

експлуатації об'єкта космічної діяльності з порушенням вимог, установлених експлуатаційно-технічною документацією на цей об'єкт.

Стаття 16. Передача об'єкта космічної діяльності в оренду

Порядок і правила передачі об'єкта космічної діяльності в оренду міжнародному або іноземному суб'єкту космічної діяльності регулюються чинним законодавством, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, укладання яких відбулось у формі закону.

Розділ IV

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ В КОСМІЧНІЙ СФЕРІ

Стаття 17. Україна як суб'єкт міжнародного космічного права

Україна як суб'єкт міжнародного космічного права здійснює свою космічну діяльність на засадах рівноправності з іншими державами з урахуванням своїх національних інтересів.

Україна забезпечує виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань у галузі космічної діяльності та несе відповідальність згідно з загальновизнаними нормами міжнародного права та положеннями міжнародних договорів України.

Стаття 18. Засади міжнародної космічної діяльності

Основними засадами міжнародної космічної діяльності в Україні є: зміцнення національного суверенітету;

дотримання загальновизнаних принципів і норм міжнародного права;

збереження та подальший розвиток існуючих міжнародних зв'язків;

сприяння інтеграції країни у світову економіку;

свобода зовнішньоекономічного підприємництва;

юридична рівність суб'єктів космічної діяльності;

захист інтересів суб'єктів космічної діяльності на території України і поза її межами.

Стаття 19. Вирішення спорів

Спори, що виникають у процесі міжнародного співробітництва у космосі, підлягають розгляду в судах України, якщо інше не визначено міжнародними договорами України.

Розділ V

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 20. Державний нагляд за безпекою космічної діяльності

Державний нагляд за дотриманням вимог безпеки космічної діяльності, а також навчання та атестація осіб, які контролюють дотримання космічних правил і наявність необхідного рівня безпеки космічної діяльності, а також осіб, які розслідують інциденти та надзвичайні події, покладається на Національне космічне агентство України, Міністерство оборони України та інші органи виконавчої влади відповідно до їхньої компетенції.

Стаття 21. Безпека населення та охорона довкілля

У процесі космічної діяльності суб'єкти космічної діяльності повинні дотримуватися вимог безпеки щодо життя та здоров'я населення, майна громадян, підприємств, установ, організацій і довкілля.

Суб'єкти космічної діяльності забезпечують вжиття необхідних заходів щодо запобігання екологічним збиткам від космічної діяльності згідно з чинним законодавством України.

Стаття 22. Транспортування космічної техніки

Для транспортування космічної техніки, що становить загрозу для життя та здоров'я населення або довкілля, необхідно використовувати спеціальний транспорт під охороною.

Порядок організації охорони та транспортування космічної техніки встановлюється спеціальними правилами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 23. Сповіщення про інциденти та надзвичайні події

Суб'єкти космічної діяльності в обов'язковому порядку повинні подавати повну інформацію органам виконавчої влади про будь-які інциденти та надзвичайні події.

Національне космічне агентство України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади повинні подавати своєчасну та достовірну інформацію про небезпеку, яка виникає при здійсненні космічної діяльності, а також про заходи щодо створення необхідних умов безпеки для населення, майна та довкілля уповноваженому державному органу, підприємствам, установам та організаціям, а також громадянам на їхню вимогу.

У разі виникнення загрози під час здійснення космічної діяльності для населення та довкілля України чи іноземних держав Національне космічне агентство України негайно інформує про це відповідні державні органи України згідно з чинним законодавством, а також вживає необхідних заходів щодо забезпечення безпеки населення, майна громадян, підприємств, установ і організацій та довкілля.

Стаття 24. Обов'язкове страхування при здійсненні космічної діяльності в Україні

Перелік видів обов'язкового страхування при здійсненні космічної діяльності встановлюється чинним законодавством України.

Порядок обов'язкового страхування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Відповідальність за шкоду, заподіяну під час космічної діяльності, та відшкодування шкоди

Відповідальність за шкоду, заподіяну під час космічної діяльності, а також порядок визначення розмірів цієї шкоди, що підлягає відшкодуванню, встановлюються відповідно до чинного законодавства України.

Розділ VI

КОСМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ОБОРОНИ ТА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Стаття 26. Здійснення космічної діяльності у сфері оборони та національної безпеки

Космічна діяльність у сфері оборони та національної безпеки здійснюється Міністерством оборони України, на яке разом з відповідними міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади покладається відповідальність за виконання Загальнодержавної (Національної) космічної програми України в частині, що стосується створення та використання космічної техніки військового та подвійного призначення.

Стаття 27. Взаємодія Міністерства оборони України з Національним космічним агентством України у сфері космічної діяльності

Порядок взаємодії Міністерства оборони України і Національного космічного агентства України при здійсненні космічної діяльності визначається Положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 28. Компетенція Міністерства оборони України у сфері космічної діяльності

Міністерство оборони України в межах своєї компетенції:
розробляє концептуальні основи державної космічної політики та Загальнодержавну (Національну) космічну програму України в частині, пов'язаній зі створенням та

використанням космічної техніки військового призначення, а також разом із Національним космічним агентством України - космічної техніки подвійного призначення;

формує та організовує виконання замовлень на роботи, пов'язані зі створенням і використанням космічної техніки військового, а також разом із Національним космічним агентством України - космічної техніки подвійного призначення на основі Загальнодержавної (Національної) космічної програми України;

здійснює використання космічної техніки у сфері оборони України;

забезпечує разом із Національним космічним агентством України функціонування і розвиток об'єктів наземної та космічної інфраструктури;

бере участь у здійсненні сертифікації космічної техніки військового призначення.

Розділ VII ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 29. Відповідальність за порушення законодавства про космічну діяльність в Україні

Порушення законодавства про космічну діяльність в Україні має наслідком дисциплінарну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством України.

Президент України

Л.Кучма

м. Київ, 15 листопада 1996 року
№ 502/96-ВР